

Szakpolitikai háttér

A fegyveres konfliktusok a nőket és a férfiakat egyaránt érintik mint áldozatokat és mint a gazdasági következmények elszenvedőit. A nők teszik ki a polgári lakosság nagy részét, éppen ezért a konfliktusok különösen súlyosan érintik őket, mivel nagyobb mértékben vannak kitéve a tömeges szexuális bántalmazás, az emberkereskedelem és a rabszolgaság veszélyének, valamint annak, hogy lakóhelyük elhagyására kényszerüljenek. Nagyobb társadalmi kiszolgáltatottságuk miatt a nők és lányok gyakran szembesülnek az erőszak specifikus formáival, amelyek következményei a háború vége után is éreztethetik hatásuk (pl. nemi erőszakból eredő nem kívánt terhesség, a szexuális úton terjedő betegségek nagyobb kockázata). A fegyveres konfliktusokban a szexuális erőszak gyakran háborús eszköznek számít. A nők jelentősen hozzájárulnak a fegyveres konfliktus utáni béketeremtő és újjáépítési tevékenységekhez, és fontos szerepet játszanak a konfliktus megoldásában.

Cselekvési terv a nemek közötti egyenlőségről és a nők szerepének erősítéséről a fejlesztési együttműködésben (2010–2015)

- Kiemeli, hogy a nőknek hosszú távú védelmet kell nyújtani a fegyveres konfliktusok idején.
- Hangsúlyozza, hogy fontos a nők részvételének támogatása a béketeremtésben és a konfliktus utáni újjáépítésben.
- Felszólít a nők politikai részvételének növelésére.

Az Európai Unió Tanácsa: Átfogó megközelítés az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. számú határozatának uniós végrehajtásához

- Egyedi mutatók segítségével méri fel, mekkora haladás történt a nők védelmében és megerősítésében a konfliktus alatti és utáni helyzetekben.

Az Európai Parlament

- Emlékeztet annak fontosságára, hogy a KBVP-műveletek valamennyi szakaszában érvényesülnie kell a nemek közötti egyenlőség szempontjainak (2010. március 10-i állásfoglalás az európai biztonsági stratégia és a közös biztonság- és védelempolitika [KBVP] végrehajtásáról).

- Az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. (2000) és 1889. (2009) számú határozata foglalkozik a kirendelt személyzet képzésével.
- Újból megerősíti a határozat helyes végrehajtásának szükségességét (2010. november 25-i állásfoglalás az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 2000. évi 1325. számú határozatának tizedik évfordulóján).
- Felhívja a figyelmet a nők békefolyamatokban, valamint a katonai és a polgári békefenntartó műveletekben való részvételére és a konfliktusok nőket érintő következményeire (2012. február 2-i állásfoglalás a nők háború alatti helyzetéről).

A pekingi cselekvési platform stratégiai célkitűzései és az uniós mutatók

- E.1.** A nők döntéshozói szintű részvételének növelése a konfliktusrendezésben és a fegyveres és egyéb konfliktusok vagy idegen megszállás alatt élő nők védelmére.
- E.2.** A túlzott katonai kiadások csökkentése és a rendelkezésre álló fegyverzet ellenőrzése.
- E.3.** A konfliktusrendezés erőszakmentes formáinak támogatása és az emberi jogi visszaélések előfordulásának csökkentése a konfliktusokban.
- E.4.** Támogatni, hogy a nők hozzájáruljanak a béke kultúrájának előmozdításához.
- E.5.** Védelem, segítségnyújtás és képzés biztosítása a menekült nőknek, lakóhelyét országon belül elhagyó vagy nemzetközi védelemre szoruló nőknek.
- E.6.** Segítségnyújtás a gyarmati és önálló kormányzattal nem rendelkező területeken élő nőknek.

Az EU Tanácsának 2008-as francia soros elnöksége alatt négy mutatót javasoltak és fogadtak el az e területen elért előrehaladás mérésére. A mutatók mérik, hogy mekkora területet fed le a diplomáciai, védelmi és békefenntartó személyzet, és azt, hogy mekkora emberi és pénzügyi erőforrásokat különítenek el a nők megerősítésére és helyzetük megismerésére a fegyveres

konfliktusokban. Az utolsó mutató a nők és a férfiak arányát méri a menedékkérők között.

A „Nők és férfiak az EU-ban – tények és szám adatok” elnevezésű adatbázis, melyet a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete állított össze, friss adatokkal és információval szolgál a fentebb említett mutatókkal kapcsolatban. Az adatbázis itt érhető el: <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Az uniós adatok tanulságai

A nők alulreprezentáltak a diplomáciai és katonai szektorban

A tagállamoktól származó jelentések és adatok többsége azt mutatja, hogy a nők nagyon kis mértékben vannak képviselve a diplomáciai képviseletekben, az uniós küldöttségekben, az ENSZ békefenntartó műveleteiben, valamint a diplomáciai és katonai szolgálatok döntéshozói pozícióiban. 2011-ben 21 tagállamra volt igaz, hogy a személyzetnek csak 6%-a volt nő az ENSZ békefenntartó műveleteiben, hét tagállam pedig egyáltalán nem küldött nőt a békefenntartó műveletekbe.

A közös biztonság- és védelempolitikai (KBVP) missziókban részt vevő személyzetről összesen 17 tagállam adott tájékoztatást. A missziók munkatársai között a nők átlagos aránya mindössze 2% volt. A polgári missziókban részt vevő KBVP-személyzetre vonatkozó 2012-es adatok nemek szerinti bontásban azt mutatják, hogy a nők a teljes személyzetnek csak 25%-át teszik ki. 18 tagállam szolgáltatott információval a diplomáciai missziók női vezetőinek számáról: az átlagos arány 17% volt.

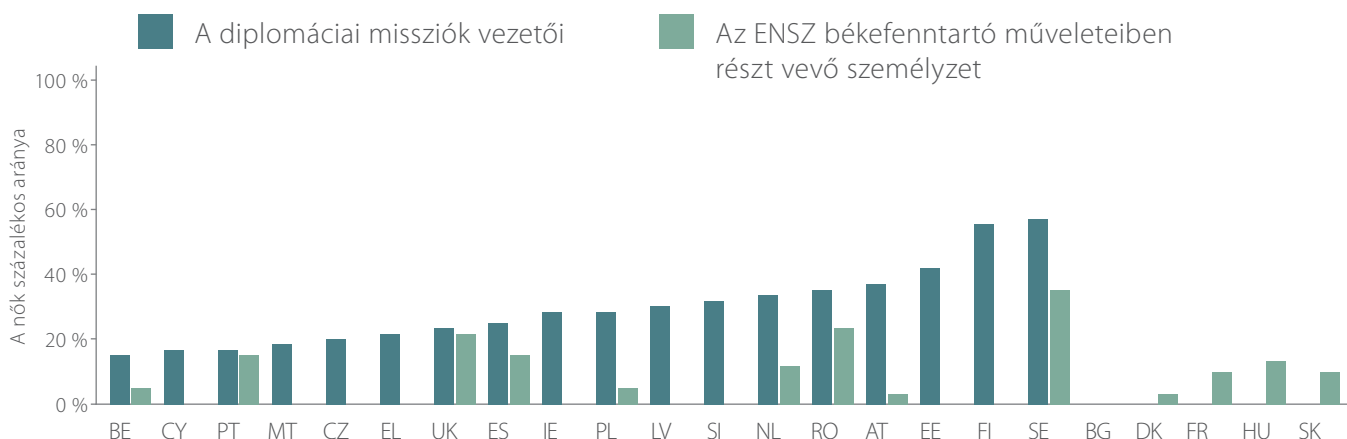
A nemek közötti egyenlőségről szóló képzés nem megfelelő a konfliktusokban érintett és ingtag helyzetű államokban

Az ENSZ BT 1325. és 1820. számú határozatának támogatása keretében az EU soros elnökségei közül többen is foglalkoztak a KBVP-személyzet képzésének fontosságával és szükségességével. Az uniós tagállamok alkalmazásában álló diplomáciai, polgári és katonai személyzetről és az ENSZ békefenntartó műveleteiben, valamint a KBVP-missziókban részt vevő katonai és rendőri személyzetről rendelkezésre álló legfrissebb, 2008/2009-ből származó adatok azt mutatták, hogy a nemek közötti egyenlőségről szóló képzés nem volt megfelelő mértékben biztosítva. A diplomáciai személyzet csak nyolc tagállamban részesült külön képzésben a nemek közötti egyenlőség témájában, de az ebben részt vevő nők és férfiak arányáról nem volt pontos információ.

Az ingtag helyzetű államokban a segélyek kis hányada jut a nemek közötti egyenlőség elvének érvényesítésére

Az uniós tagállamok 2009-ben és 2010 elején körülbelül 200 millió eurót költöttek a nőkkel, a békével és a biztonsággal kapcsolatos kérdésekre. A nemekhez globálisan kapcsolódó problémákra egymilliárd euró jutott. Ami az uniós intézmények hozzájárulását illeti, az uniós küldöttségek 165 millió euró értékben működtek közre a társadalmi nemekre és a nők jogaira közvetlen hatással lévő projektek finanszírozásában. Ennek a finanszírozásnak közel egyharmadát fordították olyan tevékenységekre, melyek célja az ENSZ BT 1325. számú határozatának végrehajtása volt. Az adatok azt mutatták, hogy a biztonsági ágazat reformjára és a lefegyverzésre, valamint a leszerelésre és reintegrációra elköltött, összesen 67 millió euró 28%-a jutott kifejezetten a nőket érintő tevékenységekre.

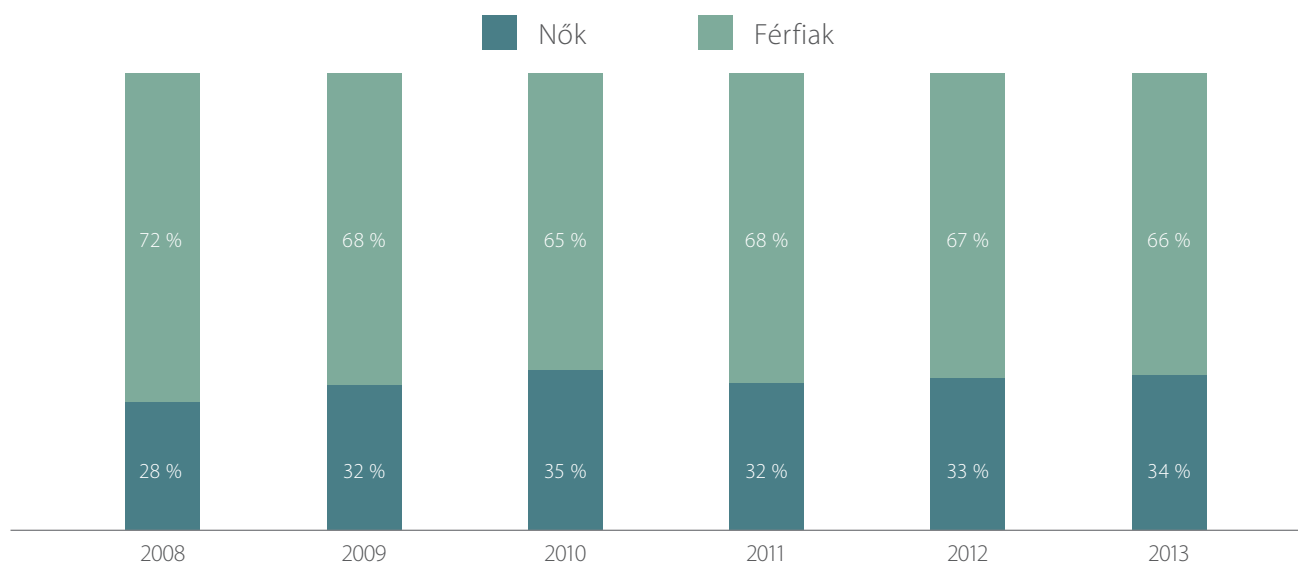
A NŐK SZÁZALÉKOS ARÁNYA A DIPLOMÁCIAI MISSZIÓK VEZETŐI ÉS AZ ENSZ BÉKEFENNTARTÓ MISSZIÓIBAN RÉSZT VEVŐ SZEMÉLYZET KÖRÉBEN, 2011

Forrás: Az EU tanácsa, Jelentés az uniós mutatókról az Átfogó megközelítéshez az ENSZ Biztonsági Tanácsának a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. és 1820. számú határozatának uniós végrehajtásához, 2011

A NŐK SZÁZALÉKOS ARÁNYA AZ EU-BA ÉRKEZŐ MENEDÉKKÉRŐK KÖZÖTT, 2008–2013

Forrás: Eurostat, Kérelmek elbírálása és letelepedés

Az OECD Fejlesztési Támogatási Bizottsága (DAC) információval szolgál a segélyekről, amelyeket a nemek közötti egyenlőségre fordítottak az instabil és konfliktus sújtotta területeken a 2007–2008-as időszakban. „A nemek közötti egyenlőséget támogató segélyek az instabil és konfliktustól sújtott államokban” című jelentés azt mutatja, hogy a DAC-tagok instabil államoknak nyújtott segélyeinek közel egyharmada tartotta a nemek közötti egyenlőséget kiemelt vagy fő célkitűzésének. Ennek ellenére az uniós intézményektől származó instabil államoknak juttatott segélyeknek csak 19%-a fókuszált a nemek egyenlőségére. A béke és biztonság ágazatának jutott segélyeknek csak 20%-ában érvényesült a nemek közötti egyenlőség elve, és az instabil államok kormányzati szektorának jutott segélyek esetében az összes DAC-tag közül csak 38% jelölte meg célul a nemek közötti egyenlőség megvalósítását.

Növekszik a nők száma a menedékkérők között

Az Eurostat szerint 2008 és 2012 között emelkedett a menekültstátuszt kérelmező nők aránya (a 2008-as 28%-ról 2013-ban 34%-ra). A nők által benyújtott új menedékkérelmek száma ugyancsak nőtt (amikor az első menedékkérelmet nyilvántartásba veszik), a 2008-as 30%-ról 2012-ben 35%-ra. Az említett növekedés ellenére még mindig a férfiak alkotják az Európai Unióba érkező menedékkérők közel kétharmadát.

A kérelmet benyújtó menedékkérők számának növekedésével összhangban a menekültstátuszról szóló határozatok száma is nőtt. 2008 és 2012 között közel kétszeresére nőtt a női kérelmekről szóló határozatok száma (59 730-ról 95 875-re). A nők által benyújtott kérelmekről hozott kedvező döntések száma arányaiban nagyobb mértékben nőtt, mint a férfiak kérelmeiről hozott kedvező döntéseké, bár az utóbbi pár évben csökkent a menekültstátuszt elnyerő nők aránya: 2010-ben a női kérelmek a kedvezően elbírált kérelmek 40%-át, 2012-ben 34%-át tették ki.

Hasznos kezdeményezések:

A **nők békefenntartó missziókban való részvételének növelése** érdekében Ausztria a parancsnok tanácsadójaként egy genderszakértőt is alkalmazott a koszovói békefenntartó misszióban, és 2010 óta a védelmi minisztérium hat tisztviselőjét képezték ki gendertanácsadónak terepmunkára. Belgiumban ezt felvették a második nemzeti cselekvési tervbe, ami előrelépést jelent a nők jelenlétének növelése felé a nemzetközi szervezetekben, valamint a belga diplomáciai és katonai missziókban.

Horvátországban a Nők a béketeremtésben: a nők igazságszolgáltatáshoz való joga a konfliktus utáni országokban címmel rendeztek regionális stratégiai konferenciát, amely **nagy lendületet adott a nők részvételének megerősítésére** a béke kultúrájának megteremtésében. Ciprus létrehozta a Nők Multikulturális Központját, amely összefogja a különböző közösségek nőtagjait, és támogatja a nemek közötti egyenlőséget, valamint az egyeztetés és a béketeremtés folyamatát. Finnország jelenleg „Az ENSZ magas szintű szemináriuma a nemek közötti egyenlőségről és az inkluzív közvetítési folyamatokról” címmel egy hároméves projektet finanszíroz, amelynek célja, hogy a nők békemegállapodásokban való érdemi részvételének támogatásával

több konzultatív békefolyamatot hozzon létre. Hollandia a második cselekvési terv 1325. számú határozatának keretében több ezer nőszervezet munkáját támogatta a FLOW finanszírozási alap segítségével, melynek célja a nők vezetésben való szerepének megerősítése és más lehetőségek biztosítása. A német Szövetségi Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Minisztérium (BMZ) területre szabott programokat hajtott végre Burundiban, Kolumbiában, Guatemalában és Nepálban, melyek célja az volt, hogy bevonja a nőket a konfliktusmegelőzés és konfliktuskezelés minden szakaszába, valamint fegyveres konfliktusok idején védelmet nyújtson a nőknek és lányoknak a szexuális és nemi erőszakkal szemben.

ELŐRELÉPÉSEK ÉS NEHÉZSÉGEK AZ E. TERÜLETEN: NŐK ÉS A FEGYVERES KONFLIKTUSOK

ELŐRELÉPÉSEK	NEHÉZSÉGEK
<ul style="list-style-type: none">Sikerült megerősíteni a szakpolitikai elköteleződést a konfliktus sújtotta területeken dolgozó személyzet nemek közötti egyenlőségről és a női jogokról szóló képzése mellett.Emelkedett a nők részvétele a békefenntartásban.	<ul style="list-style-type: none">Csak kismértékben és alacsony hatékonysággal történt meg a kötelezettségvállalások teljesítése a nemek közötti egyenlőségről szóló képzésekre vonatkozóan.A diplomáciai képviseletekben és küldöttségekben továbbra is a férfiak vannak túlsúlyban.Az instabil államoknak nyújtott uniós segélynek csak kis hányada célozza kifejezetten a nőket.A férfiak nagyobb valószínűséggel kérnek menedéket és kapnak menekültstátuszt az EU-ban, mint a nők.

Az EU további teendői

- Javítani kell a személyzet genderérzékenységét és a nemek egyensúlyát a diplomáciai és katonai szektorban.
- A nemek közti egyenlőség elvét érvényesíteni kell az eljárásokban és gyakorlatokban, valamint növelni kell a nemek közötti egyenlőségről való tudást az EU és a tagállamok igazgatási szerveinél azok körében, akik közvetlen kapcsolatban állnak a diplomáciai és katonai munkatársakkal.
- Támogatni kell azokat az erőfeszítéseket, melyek célja a nemek kiegyensúlyozott részvétele a diplomáciai és katonai szektorban.
- Javítani kell a külföldi segélyek színvonalát és elosztását, amihez láthatóvá kell tenni és bővíteni kell az ismereteket a konfliktus sújtotta területeken élő nők szükségleteiről és sajátos veszélyeztetettségéről (pl. nemi alapú erőszak).
- A menedékkérelmek kezelésének és feldolgozásának folyamatában kulcsfontosságú elemként kell érvényesíteni a nemek közötti egyenlőség elvét és a nőjogi szempontokat.

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE)

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete (EIGE) az EU tudásközpontja a nemek közötti egyenlőség témájában. Az EIGE támogatja a politikai döntéshozókat és minden fontosabb intézményt, melyek erőfeszítéseket tesznek azért, hogy minden európai számára és azon túl is valósággá váljon a nők és férfiak közötti egyenlőség. Rendelkezésükre bocsátja speciális szaktudását, valamint megbízható, összehasonlítható adatait a nemek közötti egyenlőség terén Európában.

További információk: <http://eige.europa.eu>

A Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének Információs és Dokumentációs Központja (RDC) egy innovatív, gyakorlati segédeszköz, mely segít megtalálni a legfontosabb forrásokat a nemek közötti egyenlőség témájában, megkönnyíti az ismeretek megosztását azok között, akiket érdekel a nemek közötti egyenlőség szakpolitikája és gyakorlata, és online teret nyújt a véleménycserére és vitára.

További információk: <http://eige.europa.eu/content/rdc>

Kapcsolat:
European Institute for Gender Equality
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITVÁNIA
Tel. +370 5 215 7444, Tel. +370 5 215 7400

facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
<https://eurogender.eige.europa.eu>

ISBN 978-92-9493-279-2
doi:10.2839/40396
MH-04-15-022-HU-N